

ESNAF VE SANATKARLARIN SORUNLARI ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

2011

ESNAF VE SANATKÂRLARIN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

GİRİŞ

Esnaf ve sanatkarlar; ülkemizin ekonomik ve toplumsal hayatında vazgeçilmez öneme sahiptir. Ülkemizde; ekonomik ve sosyal kalkınmanın dengeli biçimde sağlanması, dağıtılması ve sürdürülmesine yaptıkları katkı, işsizliğin azaltılması ve yeni istihdam alanlarının yaratılmasında oynadıkları rol ve piyasa koşullarında meydana gelen değişimlere hızlı uyum sağlayabilen esnek yapıları esnaf ve sanatkarları ekonomik, toplumsal ve sosyal yönlerden vazgeçilmez konuma taşımaktadır.

Esnaf ve sanatkar istikrarlı bir ekonomik ve siyasi ortamda yaşar. Esnafın sayısal olarak yaygın olduğu ülkelerde gelir dağılımı dengelidir, bölgeler arasında gelişmişlik farkları azdır. Yeni esnaf işletmelerinin açılmasıyla ekonomi canlanır. Esnaf istihdam yaratır, işsizliğe çare olur, nitelikli işgücünü işyeri ortamında yetiştirir, ülkenin nitelikli insan kaynağı ihtiyacının karşılanmasına katkı verir. Krizin başladığı Eylül 2008 ayından 2010 yılı sonuna kadar yaklaşık 380.000 esnaf ve sanatkar işletmesi açılmıştır. Devlet ya da herhangi bir büyük işletme bu kadar istihdam alanı yaratamamıştır.

SAYISAL BİLGİLER

Küçük ve orta ölçekli işletmeler, ülkemizdeki işletmelerin %99,9'unu oluşturmakta, istihdamdaki payları %81, katma değerdeki payları %59 olarak hesaplanmaktadır. KOBİ'ler yatırımların %62'sini, ihracatın %26'sını gerçekleştirmektedir. KOBİ tanımı içinde yer alan işletmelerin %96,5'i ise mikro ölçekli işletme olarak adlandırılan 1-9 kişinin çalıştığı işletmelerdir. Bu işletmelerin çok büyük çoğunluğu Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) çatısı altında örgütlenen esnaf ve sanatkarlardır.

TESK; 491 meslek dalında 1.948.363 esnaf ve sanatkar üyesi olan, bu esnafın ilçe merkezlerinde bir araya gelerek oluşturdukları 3.113 esnaf ve sanatkar odası, illerde örgütlenen 82 esnaf ve sanatkarlar odaları birliği, Ankara'da bulunan 13 mesleki federasyonu ile ülkemizin en yaygın örgütlenme ağına sahip, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu ile kurulmuş, yetki ve sorumluluklarının çerçevesi kuruluş kanunuyla çizilmiş, üyeliğin zorunlu olduğu, kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliği haiz meslek kuruluşudur.

Esnaf ve sanatkar camiası, yanlarında çalışanlar ve aileleri ile birlikte ülkemizin neredeyse dörtte birini oluşturmaktadır.

TESK'İN GÖREVLERİ

TESK,

- üyesi olan esnaf ve sanatkar kesiminin çıkarlarını korumak amacıyla bir baskı grubu olarak çalışmak,
- esnaf ve sanatkarlar odaları, birlikleri ve federasyonları arasında birliği temin, gelişme ve ilerlemeyi sağlamak,

- genel olarak esnaf ve sanatkârların çalışmalarını meslekî yönden ve kamu yararına uygun olacak şekilde düzenlemek ve bu hususta gerekli görülecek her türlü tedbiri almak ve teşebbüste bulunmak,
- meslekî eğitimlerini geliştirmek,
- esnaf ve sanatkârları yurt çapında ve uluslararası düzeyde temsil etmek,
- sorunlarının çözümü için ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar nezdinde gerekli girişimlerde bulunmak,
- ulusal ekonomideki gelişmelere paralel olarak lüzumlu görülecek meslekî tedbirleri almak,
- Bakanlık tarafından esnaf ve sanatkârlarla ilgili verilecek görevleri yapmak,

ile görevlendirilmiştir.

TESK bu görevleri doğrultusunda; mevzuat, vergi, kredi-finansman, küçük işletmelere yönelik teşvikler, mesleki eğitim, sosyal güvenlik sistemi gibi esnaf ve sanatkârları ilgilendiren her alanda gelişmeleri izlemekte, ilgili kurum ve kuruluşlarla bağlantıları sağlamakta, yine bu alanlarda kurulmuş üst kurullarda esnaf ve sanatkârların çıkarlarını korumak amacıyla yer almaktadır. Esnaf ve sanatkârların sicil işlemleri de il düzeyinde kurulan esnaf ve sanatkârlar odaları bünyesinde kurulmuş olan Esnaf ve Sanatkar Sicil Müdürlüklerince yerine getirilmektedir.

TESK'in üyesi olduğu uluslar arası kuruluşlar (UEAPME, IACME ..gibi) ile düzenli görüşmeler yapılmakta ve küçük işletme boyutunda AB üyelik süreci uyum çalışmalarına katılım sağlanmaktadır.

TESK'İN MİSYONU; 3.113 esnaf-sanatkar odası, 82 birliği ve 13 federasyonu arasında birlik ve dayanışmanın tesisi, bu kuruluşların sorunlarının çözümü, hem esnafa hem de teşkilata danışmanlık hizmetleri sunulması, esnaf-sanatkârların ekonomik ve sosyal açıdan geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin ve projelerin hayata geçirilmesi, sorunlarının çözümüne yönelik girişimlerde bulunulması, onların hak ve menfaatlerinin korunması ile ulusal ve uluslararası düzeyde temsilidir.

TESK'İN VİZYONU; değişime ve dönüşüme uyum sağlayabilen güçlü bir esnaf-sanatkar kesimi yaratmak, esnaf-sanatkârların ekonomiye sağladıkları katkıyı arttırmak ve rekabet gücü kazanmalarını sağlamak amacıyla; bu kesimin üye olduğu meslek kuruluşlarının hizmet kalitesini ve kapasitesini arttırarak, esnaf-sanatkârları 21. yüzyıla taşıyacak kalite ve yeterlilikte danışmanlık/eğitim destekleri ve hizmetleri sunan bir kurum olmaktır.

TESK'İN FAALİYETLERİ

TESK esnaf ve sanatkârı ilgilendiren her konuyla ilgisi olan, dolayısıyla çok geniş bir yelpazede çalışmalarını sürdüren bir meslek kuruluşudur.

Mesleki eğitim: Ülkemizin Avrupa Birliğine tam üyelik sürecinde, uluslar arası piyasalarda söz sahibi olabilmesinde, rekabet gücü kazanmasında en kritik noktalardan biri sahip olduğu işgücünü nitelikli hale getirebilmesidir. TESK, bu alanda taşıdığı sorumluluğun bilinciyle mesleki eğitim alanında kendi isteğiyle görev ve sorumluluk üstlenen, elini taşın altına koyan ve bunu mevzuatına yansıtan tek meslek kuruluşudur.

TESK ve teşkilatı, Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde esnaf ve sanatkar kesimine nitelikli işgücü yetiştirmekte, esnaf ve sanatkarlara ihtiyaçları doğrultusunda mesleki eğitim kursları düzenlemekte, bu alanda projeler uygulamaktadır.

TESK'in ve teşkilatının açmış olduğu mesleki eğitim ve teknoloji merkezleri kısıtlı bütçe imkanları ile yaşatılmaya çalışılmaktadır.

Mevzuat: TESK; vergi, sosyal güvenlik, kredi-finansman uygulamalarını, teşvik ve destekler ile devlet yardımlarını, çalışma hayatına ilişkin düzenlemeleri ve diğer alanlardaki esnafı ilgilendiren mevzuat değişikliklerini ve uygulamalarını takip etmekte, esnaf ve sanatkarlar için uygulamaların kolaylaştırılması ve sorunların çözülmesi yönünde girişimlerde bulunmakta, teşkilatını ve esnaf ve sanatkarları bu alanlarda yaşanan gelişmeler hakkında çeşitli araçlarla bilgilendirmektedir.

Danışmanlık desteği: TESK ve teşkilatı, esnaf ve sanatkarlara ihtiyaç duydukları alanlarda elektronik ortamda ya da yazılı ve sözlü olarak danışmanlık desteği sağlamaktadır.

Projeler: TESK ve teşkilatı, ulusal ve uluslar arası düzeyde projeler yürütmekte ve diğer kurumlarca yürütülen projelere katılım ve katkı sağlamaktadır.

ESNAF VE SANATKAR

Esnaf ve sanatkârlarımız; özellikle işletme sayılarının çokluğu, ülke çapında istihdama sağladıkları büyük katkı, bölgesel sosyo-ekonomik dengelerin kurulması ve üretimde azımsanmayacak bir paya sahip olmaları nedeniyle, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekonomik ve sosyal yönlerden büyük önem taşımaktadır.

Esnaf ve sanatkârlarımızın bu önemi;

- Emek yoğun teknoloji ile çalışma özelliğine bağlı olarak ülke çapında istihdamı artırmaya ve işsizliği azaltmaya katkıda bulunma,
- Talep değişikliklerine ve çeşitliliklerine daha kısa sürede ve daha kolay uyum sağlama,
- Bölgeler arası dengeli gelişmeye ve büyümeye katkıda bulunma,
- Büyük sanayi işletmelerinin tamamlayıcısı durumunda olma ve yan sanayi olarak faaliyette bulunma,
- Nitelikli (meslek sahibi) elemanların yetiştirilmesine katkıda bulunma,
- Rekabet koşullarına süratle uyum sağlayabilme,
- Gelir yelpazesi içinde orta sınıf rolü oynama ve denge unsuru olma

gibi özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde son yıllarda büyük gelişmeler ve değişimler yaşanmaktadır. Ancak 2008 yılı ortalarından bu yana ülkeleri etkisi altına alan küresel mali kriz esnaf ve sanatkârlarımızı ciddi anlamda olumsuz etkilemiştir. Ülkemiz ekonomik, toplumsal ve siyasal hayatında göz ardı edilemeyecek derecede yere ve öneme sahip olan esnaf ve sanatkârlarımız, söz konusu kriz nedeniyle etkisi giderek ağırlaşan pek çok sorunla karşı karşıyadır.

Esnaf ve sanatkar kesimi, küreselleşmenin olumsuz etkilerini son birkaç yıldır zaten yoğun şekilde yaşamakta ve artan biçimde kan kaybetmeye devam etmektedir. Esnaf ve sanatkar camiasının büyüklüğü düşünüldüğünde, esnaf ve

sanatkarların yaşadığı ve yaşayacağı olumsuzlukların sadece kendine değil, toplumun geneline de yansıtacağı açıktır. Acilen esnaf ve sanatkar kesimini rahatlatmak tedbirlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Esnaf ve sanatkarın durumunun iyi olması, işçi, memur ve çiftçinin gelirinin iyi olmasına bağlıdır. Halen esnafın en temel sorunu piyasalardaki talep daralmasının yarattığı azalan iş hacmi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan sorunlardır.

Bu bağlamda; ülkemizde esnaf, sanatkâr ve küçük işletmelerin sorunları incelendiğinde, bu kesimin öncelikle; ekonomik, sosyal ve siyasal koşullar ile teknolojik gelişim, haksız rekabet, bölgesel farklılıklar gibi kendi kontrolleri dışında oluşan olumsuzluklardan etkilendikleri gözlenmektedir.

Bunun yanında esnaf ve sanatkarlarımızın en çok sorunla karşılaştığı konular arasında; uygun koşullu finansman imkanlarının yetersizliği, bazı mevzuat düzenlemeleri, pazarlama bilgisi eksikliği, mesleki eğitim eksikliği, teknolojik bilgi eksikliği, planlama, vergi ve sosyal güvenlik uygulamaları, işyeri temini, ihracat yapamama, danışmanlık hizmetlerinin yetersizliği ile bürokratik işlemler sayılabilir.

Esnaf ve sanatkarlarımızın öncelikli sorunları ve bu sorunlara ilişkin olarak Konfederasyonumuzca belirlenen çözüm önerileri ana başlıklar halinde aşağıda arz edilmektedir.

DESTEK PROGRAMLARINDA VE TEŞVİK PAKETLERİNDE ESNAF VE SANATKARLARA YER VERİLMEMESİ

Eylül 2008'den beri ülkemizi de etkisi altına alan, ancak ülkemizin 1995 ve 2001 yıllarında yaşadığı krizlerden edindiği tecrübenin de etkisiyle mali piyasaları diğer ülkelere göre nispeten daha az etkileyen küresel mali kriz, yılbaşından bu yana reel sektör üzerinde olumsuz etkilerini göstermeye başlamıştır. Küresel mali kriz, ülkeleri genellikle mali piyasaları vurarak etkilemiştir. Ancak ülkemizde kriz etkilerini doğrudan reel sektör üzerinde göstermiştir. İşsizlik oranındaki hızlı artış bunun en önemli göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Küresel mali krizden en fazla etkilenen kesim esnaf ve sanatkarlardır. Tüketimin azalması sonucunda daralan iş hacmi esnafın işyerini ayakta tutmasını imkansız hale getirecek boyuta ulaşmıştır. Bugün esnafın en önemli sorunu iş yapamamaktır. İş hacminin daralması ve düşen karlılık, esnafın zorunlu giderlerini bile karşılayamaz duruma düşmesine neden olmaktadır. Aldığı kredisini ödeyemeyen, vergi ve sosyal güvenlik primlerini yatıramayan esnaf ve sanatkar sayısı hızla artmaktadır.

Bankaların krizin de etkisiyle kredi musluklarını kısması, özellikle mali sicilin bozuk olduğunu öne sürerek işletmeleri kredilendirmemesi esnafı içinden çıkılmaz bir kısır döngüye sürüklemektedir. Kredi alamayan ve borçlarını ödeyemeyen esnaf ve sanatkar, önce varsa çalışanlarının işine son vermekte ve nihayetinde işyerini kapatarak işsizler ordusuna katılmaktadır.

Krizin bundan sonra da esnaf ve sanatkarı olumsuz anlamda etkilemeye devam edeceği ekonomi çevrelerince var sayılmaktadır. 2001 yılında yaşanan ekonomik krizden de en çok esnaf ve sanatkarlar etkilenmiştir. 2001 krizinin etkilerini üzerinden atamadan yeni bir kriz dalgası ile karşı karşıya kalan esnaf ve sanatkarların, bu kez dışarıdan destek almadan krizi atlattığı mümkün görünmemektedir.

Hükümetimiz tarafından krizin başlangıcından bu yana açıklanan destek ve teşvik paketlerinden esnaf ve sanatkarlarımız umduklarını bulamamışlardır. Destek ve teşvikler büyük yatırımlara verilmiş, doğrudan esnafa yansıyan hiçbir teşvik hayata geçirilmemiştir. Oysa esnaf ve sanatkarlar ülke ekonomisinde ve toplumsal hayatta istikrar için hayati derecede önem taşıyan çok geniş bir camidir. İstihdam yaratan esnaf, zaten işsizliğin korkutucu düzeye ulaştığı bu ortamda işyerini kapatıp iş arar hale getirilmemelidir. Ülke ekonomisinin canlandırılması için hazırlanan destek paketlerine esnaf ve sanatkarlar da mutlaka dahil edilmelidir. Zaten esnaf ve sanatkara verilecek destek doğrudan halka ve ekonomiye yansıtacaktır.

Ülke ekonomisinin canlandırılması için esnaf ve sanatkarlara özel teşvik ve destek paketi hazırlanmalıdır.

Yeni teşvik paketinde esnaf ve sanatkarlar için;

- Yeni işyeri açacak esnaf ve sanatkarlara 5 yıl süreyle vergi indirimi,
- Nakliyeciler için indirimli akaryakıt,

- Şoför, minibüsçü ve servisçi esnafına bir kereye mahsus KDV ve ÖTV alınmadan araçlarını yenileme imkanı,
- Esnafın yanında çalışanların sosyal güvenlik primlerinde indirim,
- Kalfaların sigorta primlerinin Devlet tarafından karşılanması,
- Enerji fiyatlarında indirime gidilmesi,
- T. Halk Bankası tarafından kullanılan esnaf kredilerinde değişik alternatifler getirilmesi, kredilerin % 0'dan başlayan faizlerle çeşitlendirilmesi

gibi doğrudan esnafı hedef alan destek ve teşvikler yer almalıdır.

SOSYAL GÜVENLİK

▪ Sosyal Güvenlik Kurumunda Temsil İmkânı Sağlanmalıdır.

“Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Kurulunun Toplanması, Çalışması, Temsilcilerin Görevlendirilmesi ve Yönetim Kurulunun Seçilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin” 4üncü maddesine göre; genel kurula temsilci gönderecek kuruluşlar ve bu kuruluşların göndereceği temsilci sayıları, genel kurul toplantısının yapıldığı yıldan bir önceki yılın sonu itibariyle kayıtlı üye sayıları dikkate alınarak Bakanlıkça belirlenmektedir.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunundaki düzenlemeler nedeniyle; ziraat odalarının üye sayılarının, esnaf ve sanatkar odalarının üye sayılarından daha fazla olmakta ve kesimimiz sigortalıları sayıca daha fazla olmalarına rağmen Sosyal Güvenlik Kurumunda temsil edilememektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu Yönetim Kurulunda; işçi, işveren, kamu görevlileri ve emeklilerin temsil imkânı doğrudan sağlanmakta iken, tarımda çalışanlar ile kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanlar aynı statüde değerlendirilmiş, bu nedenle diğer bağımsız çalışan meslek mensuplarının, dolayısıyla esnaf ve sanatkarlarımızın, Sosyal Güvenlik Kurumu Yönetim Kurulunda temsil imkânı kalmamıştır. Bu nedenle; 5502 sayılı Kanunun 5inci maddesinin (f) bendi yeniden düzenlenmeli ve Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Kurulunda tarım sigortalıları ile kendi nam ve hesabına çalışanların ayrı ayrı temsil imkânı sağlanmalıdır.

▪ Sosyal Güvenlik Destek Primi Oranı Arttırılmamalıdır.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun esnaf ve sanatkar kesimini mağdur edecek en önemli düzenlemesi, bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olan ancak esnaf ve sanatkar olarak çalışmaya devam edenlerin aldıkları yaşlılık aylıklarından %10 oranında kesilen Sosyal Güvenlik Destek Primi oranının başlangıçta % 12’den başlamış olup, kademe olarak her yıl bir puan artarak 2011 yılı itibariyle %15’e yükseltilmiştir.

Emekli olduktan sonra tekrar çalışmaya başlayanların aylıklarından kesinti yapılmasını öngören bu düzenleme ile; emeklilerin çalışmalarının önlenmesi bunun yerine genç nesillerin istihdam edilmesi ile işçi ve memurlar örnek gösterilerek uygulamada norm ve standart birliğine ulaşılması amaçlanmışsa da; işçi ve memurların sosyal güvenlik destek primi kesintisi işvereni tarafından ödenmektedir. Oysa, esnaf ve sanatkarlar yanlarında çalışan işçilerinin aylık primlerinin yanı sıra kendi kesintilerini de ödemek suretiyle ağır bir yük altına girmektedirler. Bu nedenle, adaletsiz olduğu en üst yargı organınca karara bağlanmış bulunan sosyal güvenlik destek primi oranı %10 oranına çekilmelidir.

▪ Sosyal Güvenlik Prim Oranları Düşürülmelidir.

Ülkemizdeki toplam 73.722.988 kişiden 61.255.978 kişi sosyal güvenlik kapsamındadır. Kapsamdaki sigortalının, ise 11.147.770’i Bağ-Kur kapsamında olup, bunların 2.239.761’i, halen çalışan aktif sigortalılardır.

Bunlar esnaf ve sanatkarlar, muhtarlar ve isteğe bağlı sigortalılar ile diğer bağımsız çalışanları kapsamaktadır.

16/05/2011 tarihi itibarıyla **1.948.363** esnaf ve sanatkar bulunmaktadır. Buna göre 2.239.761 sigortalıdan 1.948.363'ünün esnaf ve sanatkar olduğu görülmektedir. Kalan 291.398 kişi ise esnaf ve sanatkar dışında kalan diğer bağımsız çalışanlardır.

1/1/2011 ila 30/6/2011 tarihleri arasında en düşük tehlike sınıf ve derecesinde;

Aylık kazanç alt sınırına göre : = **266,83.- TL**

Aylık kazanç üst sınırına göre : = **1.734,43.- TL** kendi primlerinin yanı sıra yanlarında çalışanlarında primlerini ödemek zorunda olduklarından çift taraflı prim yükü altında ezilmektedirler.

Bu nedenle, en az asgari ücretin brüt tutarının %32,5'u olarak ödenmek zorunda olan sosyal güvenlik prim oranları düşürülmelidir.

▪ **Prim Borcu Bulunan Sigortalılar da Sağlık Hizmetinden Yararlanabilmelidirler.**

Esnaf ve sanatkarlara, işçi ve memurlardan farklı olarak, 60 günden fazla prim borçları olduğu dönemlerde kendilerine ve bakmakla yükümlü oldukları eş, çocuk ve ana babalarına sağlık hizmeti verilmemektedir.

Kuruma 60 günden fazla prim borcu bulunanlar sağlık hizmetinden yararlanamamakta, bunun sonucunda ise, sigortalıların kendi yaşamı ile birlikte bakmakla yükümlü olduğu aile bireylerinin de yaşamı risk altına girmektedir. Prim borcunun tahsil edilmesi, sosyal güvenlik kurumlarının görevi olduğuna göre, sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı, sigortalının prim borcu ile ilişkilendirilmemelidir.

Anayasada düzenlenen haklardan olan "Yaşam Hakkı" bütün temel haklardan daha üstün olduğundan prim borcu bulunan sigortalılar da mutlaka sağlık hizmetinden faydalandırılmalıdır.

▪ **Bağ-Kur(4/b sigortalıları) Aylıkları Arasındaki Farklılıklar Giderilmelidir.**

Aynı hizmet süresi ve aynı basamaktan emekli olmalarına rağmen; prim ödeme dönemi ve aylık bağlanması için talepte bulunulan dönemdeki mevzuattaki aylık bağlama oranlarındaki farklılıklar nedeniyle Bağ-Kur emeklilerinin maaşlarında önemli farklılıklar oluşmaktadır. Bu durum emeklilerimizin Kuruma karşı güvensizliğine ve huzursuzluğuna yol açmaktadır.

Bu nedenle yapılacak bir düzenleme ile aynı hizmet süresi ve aynı basamaktan emekli olan sigortalıların yaşlılık aylıkları eşitlenmelidir.

▪ **Esnaf ve sanatkar olan Sigortalılarının İşlemlerinde "Esnaf ve Sanatkâr Sicil Belgesi" istenmelidir.**

5510 sayılı Kanunun "Sigortalılığın Başlangıcı" başlıklı 7inci maddesine göre; yalnızca vergiden muaf esnaf ve sanatkarların sigortalılıkları esnaf ve sanatkar siciline kayıt oldukları tarihten itibaren başlatılmaktadır.

Kanunun 9 uncu maddesine göre ise yalnızca gelir vergisinden muaf olanlar için esnaf ve sanatkar sicil kaydının silindiği tarihe göre sigortalılık sona erdirilmektedir.

Esnaf ve sanatkarlarımızın kayıtları e-esnaf ve sanatkar veri tabanında sağlıklı bir şekilde yapılmaktadır. Bu amaçla, kayıtlarımızın Bağ-Kur kayıtları ile paralellik sağlaması ve kayıtdışılığın önlenmesi açısından Kurum ile Konfederasyonumuz arasında çalışmalar yapılmalı ve bu çalışmalar sonucunda özetle; yalnızca vergiden muaf esnaf ve sanatkar için değil tüm esnaf ve sanatkarlar için, Bağ-Kur tarafından sigortalılığın başlangıcı, sona ermesine ilişkin işlemlerde, esnaf ve sanatkar sicil belgesi istenmelidir.

▪ **Bağ-Kur(4/b sigortalıları) doğum borçlanması yapabilmelerine imkan sağlanmalıdır.**

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunda yapılan değişiklik ile ; 4 (a) olarak tanımlanan ve hizmet akdiyle çalışan sigortalı kadının, iki defaya mahsus olmak üzere doğum tarihinden sonra iki yıllık süreyi geçmemek kaydıyla hizmet akdine istinaden işyerinde çalışmaması ve çocuğunun yaşaması şartıyla talepte bulunulan süreleri, doğum borçlanması yapabilme imkanı getirilmiştir.

Buna göre işçi statüsündeki kadın sigortalılar veya bunların hak sahipleri isterlerse bu doğum sürelerini borçlanarak erken emekli olabilmekte ancak, esnaf ve sanatkar statüsündeki kadın sigortalılar bu haktan yararlanamamaktadır.

Yapılan bu haksızlığın giderilmesi ve kendi nam ve hesabına çalışan kadın esnaf ve sanatkarların ve bunların hak sahiplerinin de doğum borçlanması yapmasına imkan tanınmalıdır. .

MESLEKİ EĞİTİM VE İSTİHDAM

- Milli eğitim sistemimizdeki temel sorunların başında eğitim ile istihdam arasındaki kopukluk gelmektedir. Bugün eğitim sistemimiz; bir yandan genel lise mezunu, herhangi bir mesleki bilgi ve beceriye sahip olmayan ve üniversite kapısından geri dönen milyonlarca gencimizi, bir yandan üniversite mezunu olup, halen istediği gibi bir iş sahibi olamayan azımsanamayacak sayıda gencimizi, diğer yandan ise mesleki eğitimden geçmiş ancak kendi mesleğinde istihdam edilemeyen çok sayıda gencimizi üreten çarpık bir sistem görünümünü taşımaktadır. Bunların yanında iş piyasasında özellikle ara kalifiye insan gücü bulma konusunda sıkıntı yaşandığı da dikkate alınırsa, eğitim sistemimizin verimsizliği ve kaynak israfı ortaya çıkmaktadır.

Eğitim sistemimizin iş piyasasının talep ettiği insan gücünü karşılar hale gelebilmesi için mutlaka eğitim ile istihdam arasındaki köprülerin kurulması ve işler hale getirilmesi bir zorunluluktur. Halihazırda var olan eğitim kurumları ile iş piyasasının aktörleri olan meslek kuruluşlarını, işçi ve işveren örgütlerini bir araya getiren mekanizmaların daha demokratik, katılımcı, etkin ve verimli çalıştırılmalarının sağlanması gerekmektedir.

- Ülkemizde genel ve mesleki eğitim sistemi arasındaki orantısızlık mesleki eğitim sistemi içinde örgün mesleki eğitim ile çıraklık eğitimi arasında da görülmektedir. Bilindiği gibi, çıraklık eğitimi daha çok esnaf-sanatkarlar ve KOBİ'ler tarafından tercih edilen bir sistem olup, pratik eğitim tarafı ağır basmaktadır. İş piyasasındaki bir çok ara insan gücü bu sistem içinden yetişmekte ve iş piyasası bu sistemden yetişenlerden memnun kalmakta ve tercih etmektedir. İş piyasasında bazı meslekler daha fazla teorik bilgi tabanı gerektirirken bazı meslekler daha fazla beceri gerektirmektedir. Teorik yönü ağır basan mesleklerin örgün eğitim yoluyla öğretilmesi doğru bir yaklaşım olmakla birlikte, beceri yönü ağır basan mesleklerin çıraklık eğitimine yönlendirilmesi ve çıraklık eğitiminin kalitesinin artırılması önem taşımaktadır.
- Son yıllarda çıraklık eğitimi ciddi şekilde ihmal edilmiş, zaten sosyal prestiji çok az olan bu sistem, geliştirilmek yerine yok sayılmıştır. Buna karşılık, toplumda yaşanan yoğun işsizlik ve çıraklık eğitimine girişte aranan üst yaş sınırının kalkması nedeniyle, düz lise ve üniversite mezunu işsiz gençlerin çıraklık eğitimi yoluyla kendilerini yeni meslek alanlarına yönlendirmesi mümkün olmaya başlamıştır. Bu kesim için ciddi bir alternatif olan çıraklık eğitiminin eğitimcisiyle, eğitim ortamıyla ve eğitim programlarıyla yenilenmesi ve geliştirilmesi, bir yandan mesleki eğitim sistemimizi geliştirirken, diğer yandan da işsizlik gibi toplumsal bir tehlikenin giderilmesine katkı sağlayacaktır.
- Ülkemizde mesleki eğitim sistemimizin temellerini oluşturan, hukuki alt yapıyı kuran 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun tarafları; devlet, işçi ve işveren kuruluşlarıdır. Mesleki eğitim bu üçlü yapının yakın işbirliği ve koordinesi ile gerçekleştirilecek bir eğitim modelidir. Mesleki eğitim aynı zamanda tüm eğitim türleri içinde en fazla maddi yatırım ve mali kaynak gerektiren eğitim türüdür. Bu nedenle hiçbir ülkede mesleki eğitim sadece Devlet tarafından

yürütülmemektedir. Mutlaka iş piyasasının diğer taraflarının bu eğitime katılması ve katkı vermesi gerekmektedir.

Mesleki eğitimin temel tarafı olan meslek kuruluşlarından TESK, bu konuya en fazla emek veren ve bütçe ayıran kuruluşların başında gelmektedir. 3308 sayılı Kanun, mülga 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanunu ve halihazırda yürürlükte bulunan 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu çerçevesinde hem resmi çıraklık eğitiminin kalitesini arttırıcı çalışmalar yürütmekte, hem de 3308 sayılı Kanunun çıraklık eğitimi uygulama kapsamında bulunmayan meslek dallarında eğitim, sınav ve belgelendirme yapmaktadır. TESK ve bir çok alt teşkilat birimi kurdukları ve işlettikleri mesleki eğitim ve teknoloji merkezleri vasıtasıyla nitelikli insan gücü yetiştirme konusunda hizmetler sunmaktadır.

Mesleki eğitimin özendirilmesi, işletmelerin ve meslek kuruluşlarının bu alanda daha aktif olabilmeleri için, mesleki eğitim yapan işletmeler ve meslek kuruluşlarının beşeri, teknik ve mali açılardan teşvik edilmeleri şarttır.

- 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun 30. maddesi gereğince Kanunun çıraklık eğitimi uygulama kapsamında olan meslek dallarında işyeri açabilmek için ustalık belgesi sahibi olmak ya da bu belgeye sahip birini yanında çalıştırmak zorunludur. Aynı maddede yeni işyeri açma ruhsatı alırken işyeri açmaya izin veren makamların ve üye kaydı esnasında ise meslek odalarının ustalık belgesi aramalarının zorunlu olduğu belirtilmektedir. Bu hükme paralel olarak 5362 sayılı Kanunun oda kaydı ile ilgili maddesine de ustalık belgesi aranması şartı konulmuş olup uygulamalar bu yönde sürdürülmektedir.

Ancak, 1 Haziran 2004 tarih ve 25479 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanununun 102. maddesinde yer alan " Ticaret siciline kayıtlı olanlardan 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununda öngörülen ustalık belgesi istenmez." hükmü ile, hem ülkemizin mesleki eğitim sistemi ve iş yaşamını olumsuz etkileyen, hem de Avrupa Birliğine girme sürecinde bulunan ülkemizin AB uyum yasaları çerçevesinde hazırlanan bazı mevzuat çalışmalarını yaralayan bir uygulamanın önü açılmıştır. Bu haksız uygulama nedeniyle, esnaf-sanatkar statüsündeki kişiler ustalık belgesi aranmadığı için TOBB'a bağlı odalara üye olarak kaydolmakta, esnaf ve sanatkarlar odaları ise sürekli üye kaybetmektedir.

Bu konu defalarca TESK tarafından Milli Eğitim Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve T. Odalar ve Borsalar Birliğine yazılı olarak bildirilmiş, görüşmeler yapılmış, Merkez Mesleki Eğitim Kurulunun gündemine getirilmiş, ancak gösterilen tüm çabalara rağmen bu sorun çözüme kavuşturulamamıştır. Bu sorunun bir an önce çözüme kavuşturulabilmesi için konunun tarafı olan MEB, STB, TOBB ve Konfederasyonumuz yetkililerinin bir araya gelmesi ve tüm tarafların üzerinde mutabık kalacağı bir formülün bulunması gerekmektedir.

- İstihdamın arttırılması ve işsizlikle mücadele konusunda dünyada uygulanan politikalar, ücret dışı işgücü maliyetlerinin azaltılması şeklindedir. Ülkemiz OECD ülkeleri arasında istihdam yükü en ağır ülkedir. Büyük, orta ya da küçük tüm işletmeler ağır istihdam yükü altında ezilmekte ve kayıt dışılığa yönelmektedir. Özellikle küçük işletmeler ağır istihdam yükünü taşıyamadıkları için az elemanla çalışmayı tercih etmekte ya da kayıt dışı istihdama yönelmektedir.

Ülkemizde işletmelerin üzerindeki istihdam yükü gözden geçirilerek, rekabet etme ve istihdam yaratma hedeflerini gerçekleştirmeye imkan tanıyacak bir

düzeye çekilmeli ve teşvik edici yönü ağır basan bir yaklaşımla ele alınmalıdır. İşletmede çalışan sayısı arttıkça, vergi ve sigorta primi gibi yüklerde azalışı sağlayacak önlemler alınmalıdır. Bunun yanında nitelikli istihdamı sağlamak açısından, meslek lisesi veya çıraklık eğitim merkezlerine devam eden gençleri istihdam eden esnaf-sanatkar ve küçük işletmelere vergi indirim, sigorta primi indirim, kredi verilmesi gibi teşvik ve kolaylıklar sağlanarak mesleki eğitim yapan işyerleri özendirilmelidir.

- Halihazırda 3308 sayılı Kanun gereğince çıraklık eğitimine devam eden çırakların iş kazaları ve meslek hastalıkları ile hastalık sigorta primleri 1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesi gereğince bunların yaşına uygun asgari ücretin % 50'si üzerinden Milli Eğitim Bakanlığı bütçesine konulan ödenekten karşılanmaktadır. Çıraklık eğitimi tamamlayıp kalfa olanlar ustalık eğitimine devam etmekte olup, kalfaların bu eğitim süresince tüm sigorta primleri işverenlerce ödenmektedir. İşverenler bu yükün altına girmemek için kalfaları işyerlerinde çalıştırmamakta, bu da bu kişilerin işyeri değiştirmelerine ya da eğitimlerini yarım bırakmalarına neden olmaktadır. Bu nedenle, ustalık eğitimi sonuna kadar kalfaların sigorta primlerinin de çıraklarda olduğu gibi Devlet tarafından karşılanması, bir yandan çıraklık eğitimi sistemini özendirirken diğer yandan da kişilerin ustalık belgesine ulaşmalarına yardımcı olacaktır.
- 3308 sayılı Kanunun müktesep hak sahiplerinin doğrudan ustalık belgesi almasını sağlayan Geçici 1 inci maddesinin (b) bendinin 1 no.lu alt bendi Anayasa Mahkemesinin 17/2/2004 tarihli ve E.:2002/128, K.:2004/23 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Ancak, aradan 5 yıl geçmesine rağmen bu konuda yeni düzenleme yapılmamasından dolayı müktesep hak sahipleri bekletilmekte ve bu durumdaki esnaf-sanatkarlarımız mağdur edilmektedir. 3308 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (b) bendinin 1 numaralı alt bendi, işyeri sahibi olan ya da olmayan farkı gözetilmeksizin tüm müktesep hak sahiplerini kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.
- 60'ıncı Cumhuriyet hükümetince işçiler için oluşturulan işsizlik fonunun, aynı yapı ve kurallar içerisinde küresel kriz nedeniyle iş yerlerini kapatan ve bu nedenle işsiz kalan esnaf ve sanatkarlarımız için de uygulanması ihtiyacı bulunmaktadır. Esnaf ve sanatkarların ödedikleri sigorta primleri toplamı üzerinden yapılacak %10 civarındaki kesintiler, devletin benzer şekilde katkılarıyla özel bir Fon'da toplanmalı ve aynen işsizlik sigortasında olduğu gibi işyerleri kapanan ve bu nedenle işsiz kalan esnaf ve sanatkarlarımıza bu Fon'dan benzer yöntemlerle işsizlik ödeneği verilmelidir.

FİNANSMAN

Esnaf ve sanatkarların temel sorun alanlarından biri finansman ihtiyaçlarının yeterli düzeyde karşılanamamasıdır. Esnaf ve sanatkarların mevcut finansman durumlarının iyi irdelenmesi, finansman sorunlarının temelini inilerek, doğru ve rasyonel çözümlere gidilmesi üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

Esnaf ve sanatkar kesimi sahip olduğu bir takım özellikler nedeniyle ve elbette ekonomik gelişmelere bağlı olarak kredi temininde ve kullanımında sorunlar yaşamaktadır. Küresel mali krizin giderek ağırlaştığı günümüzde yaşanan finansal sorunların başlıcaları aşağıda sıralanmaktadır.

1- Mali Sicil Sorunu: Esnaf ve sanatkarlar, son birkaç yıldır piyasalarda var olan talep daralmasından ciddi olarak olumsuz etkilenmiştir. Talep daralmasının yarattığı olumsuzlukları aşabilmek için krediye ihtiyaç duyan esnaf ve sanatkarların karşısına önemli bir sorun çıkmaktadır:

2001 yılından bu yana kredi borcu ya da çek ve senetleri nedeniyle bankalar ile ihtilafa düşen çok sayıda esnaf ve sanatkâr kredi kullanmakta sorun yaşamaktadır. 2003 yılında bankacılıkta kara liste olarak adlandırılan olumsuz mali sicil silinmesine ilişkin yasal düzenleme bankalar tarafından uygulanmamıştır.

2009 yılı Ocak ayında 5834 sayılı Karşılıksız Çek ve Protestolu Senetler ile Kredi ve Kredi Kartları Borçlarına İlişkin Kayıtların Dikkate Alınmaması Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Ancak bu Kanunun da bankalarca dikkate alınmadığına dair Konfederasyonumuza çok sayıda şikayet ulaşmaktadır.

Bankacılıkta kara liste olarak adlandırılan, geçmişe dönük olumsuz bilgileri kullanma uygulamasına son verilmesi ve yasal düzenlemenin hayata geçirilmesi hususunda bankalar nezdinde Hükümet tarafından baskıda bulunulmalıdır.

2- Teminat Sorunu: Esnaf ve sanatkarlarımızın en önemli problemlerinden biri, krediye ulaşamamaktır. Kredi temini önündeki en önemli engellerden biri ise bankaların istediği yeterlilikte teminat gösterememektir. Bankaların kredi verirken istediği teminat, özellikle mikro ölçekli esnaf ve sanatkar işletmeleri açısından çoğu kez yerine getirilemeyecek kadar ağır olmaktadır.

Bu sorunun çözülebilmesi için önemli bir araç olan Kredi Garanti Fonundan esnaf ve sanatkarlar çok düşük seviyede yararlanabilmektedir. Oysa KGF'nin kuruluş amacı küçük ve orta ölçekli işletmelerin finans temininde karşılaştıkları en önemli sorunlarından biri olan teminat sorununu çözerek bu işletmelerin ekonomiye sağladıkları katkının artırılmasıdır.

1991 yılında kurucu ortakları arasında Konfederasyonumuzun da yer aldığı 4 kuruluş tarafından kurulan Kredi Garanti Fonu, bugün esnaf ve sanatkarı dışlayan bir kurum haline gelmiş ve TESK Kredi Garanti Fonu Yönetim Kurulu üyeliğinden çıkarılmıştır. Oysa bu kurumdan esnaf ve sanatkarların azami ölçüde yararlanabilmesi sağlanmalıdır.

3- Diğer Mali Sorunlar ve Öneriler

- Bugün, esnaf ve sanatkarlara sağlanan finansman destekleri içindeki en önemli payı Türkiye Halk Bankası tarafından kullanılan kooperatif kredileri oluşturmaktadır. Ülkemizde esnaf ve sanatkarlara en büyük kredi desteği

sağlayan Türkiye Halk Bankasının geliştirilmesi, güçlendirilmesi gerekirken, Bankanın bu konumdan çıkarılarak özelleştirilmesi gündemdedir. Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatlarıyla kurulmuş kamu bankası olan Türkiye Halk Bankasının özelleştirilmesi ile esnaf ve sanatkarlarımız önemli bir kamu desteğinden mahrum kalacaktır. Bu nedenle, esnaf ve sanatkarlara finansman açısından devlet desteği sürdürülmeli, KOBİ'lere sunulan kredilendirme hizmetleri konusunda Halkbank'ın oynadığı rol artık tüm bankacılık sistemini içine alacak şekilde genişletilmeli ve Avrupa Birliği ülke uygulamaları dikkate alınarak, yeni kredi ve teşvik sistemlerinin yürürlüğe konulması sağlanmalıdır.

- Giderek daha rekabetçi bir ekonomik ortamda faaliyetlerini sürdürmek zorunda kalan esnaf-sanatkarlar, iş hacimlerini genişleterek büyümek istediklerinde, acil kaynak gereksinimi duymaktadır.

Bu talebin karşılanması amacıyla; esnaf- sanatkar ve küçük işletmelerin geliştirilmesi, yeni istihdam olanaklarının sağlanması, teknolojik yenilenmeye gidilmesi ve ürün kalitesinin geliştirilmesi için kooperatifler aracılığıyla kullanılan krediler; şahıs limitlerinin yükseltilmesi, vade uzatımı ve faiz indirimi gibi desteklerle daha cazip hale getirilmelidir.

- Esnaf ve sanatkarlara esnaf ve kefalet kooperatifleri aracılığı ile Türkiye Halk Bankası tarafından kullanılan krediler çeşitlendirilmelidir. Bu çerçevede,

- Sektörler ve meslekler itibariyle yapılacak tespit ve değerlendirmelere göre "Mesleki Krediler"
- Yeni işyeri açacak olan esnaf sanatkarlara yönelik "İşyeri Açma Kredisi"

verilmelidir.

Bu kredilere özelliklerine göre;

- İlk 1 yıl ödemesiz,
- % 0'dan başlayan değişken faizler uygulanması,
- Vadelerin uzatılması vb.

ödeme seçenekleri belirlenmelidir.

- Küçük işletmelerin kredi alabilmelerinde önemli bir engel teşkil eden teminat sıkıntısının aşılmasında önemli bir mekanizma olan Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin daha da etkin kılınması sağlanmalıdır. Ülkemizde kurulduğu 1951 yılından beri esnaf ve sanatkarların kredilendirilmesinde önemli fonksiyonlar üstlenen esnaf kefalet kooperatiflerinin değişen koşullara uygun şekilde yeniden yapılandırılması esnaf ve sanatkarların finansman sorununun çözümüne katkı sağlayacaktır.
- Uygulama süresi dolan 5084 sayılı yasanın yerine yürürlüğe konulan 15199 sayılı Kararda, teşvik uygulamalarında öncekilerden farklı olarak bölgesel teşvik sistemine yer verilmiş olup her bölgenin ekonomik potansiyeli göz önünde bulundurulmak suretiyle Türkiye'nin tamamı için farklı teşvik unsurları getirilmiştir.

Beklenen verimin sağlanması halinde büyük yatırımcılar için oldukça önemli avantajlar sağlayan yeni teşvik mevzuatına, öncekilerde olduğu gibi yine esnaf ve sanatkarlar dahil edilmemiştir. Küçük ve dağınık yapısına karşın istihdamda oldukça önemli bir paya sahip olan esnaf ve sanatkarlar girişimciliğin ilk adımını

oluşturmaları nedeniyle ekonomimizde oldukça önemli bir yere sahip bulunmaktadırlar. Gerek küresel krizden, gerekse teknolojidaki gelişmelerden son derece olumsuz etkilenmeleri nedeniyle esnaf ve sanatkarlarımız için mevcut teşvik mevzuatından bağımsız, münferit bir teşvik sistemi getirilmelidir.

Esnaf ve sanatkarlara özel bir teşvik sistemi, her şeyden önce girişimci ve vergi mükellefi sayısını artıracak, işsizliğin azalmasına katkı sağlayacak ve gelir dağılımının dengelenmesinde oldukça önemli bir yere sahip olacaktır. Sonuçta orta ve uzun vadede ekonomimiz daha stabil ve krizlere karşı daha sağlam bir yapıya kavuşacak, sürdürülebilir bir ekonomik büyüme böylelikle sağlanmış olacaktır.

KOSGEB DESTEKLERİ

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB); 1990 yılında kurulmuştur. Kuruluş gerekçesi, küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin çeşitli araçlarla desteklenerek; bu işletmelerin büyümesi ve gelişmesi için uygun ortamlar yaratılması ve ekonomiye daha fazla katma değer yaratmalarına imkan verilmesi olarak ortaya konulmuştur.

KOSGEB imalat sanayinde yer alan işletmeler için üstlendiği misyonu uzun yıllar boyunca yerine getirmiş, ancak işletmelerin yaklaşık %97'sini oluşturan esnaf ve sanatkarlar KOSGEB desteklerinden yeterince yararlanamamışlardır.

İlk kez Ağustos 2008'de imalatçı esnaf ve sanatkarların başvurabileceği ve yararlanabileceği Cansuyu Kredi Faiz Desteği Programı uygulamaya konulmuş, yaklaşık 6.000 imalatçı esnaf bu programdan yararlanmıştır.

Konfederasyonumuz KOSGEB'in, imalat sektörü dışında kalan alanlarda faaliyet gösteren kesimlere de hizmet vermesi gerektiğini uzun yıllardır bir ihtiyaç olarak dile getirmekte ve KOSGEB Kanununun değiştirilmesi yönünde girişimlerde bulunmaktadır. Bu girişimlerimizin de etkisiyle KOSGEB Kanunu 5 Mayıs 2009 tarihli ve 27219 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 5891 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve esnaf ve sanatkarlarımızın uzun yıllardır özlemini çektiği şekilde, hizmet sektörü de KOSGEB'in desteklerinden yararlanma imkanına kavuşmuştur.

Destek programları uygulamaya konulurken, esnaf ve sanatkarlar ile tacir ve sanayiciler için başvuruların ayrı tutulduğu programlar hazırlanması önem taşımaktadır. KOSGEB destekleri genellikle başvuru sırasına göre karara bağlanmakta ve orta ölçekli işletmeler sahip oldukları insan kaynağı ve kurumsallaşmış olmaları nedeniyle bu prosedürü kolaylıkla tamamlamaktadır. Esnaf ve sanatkarlar ise genellikle bu programlardan yararlanamamaktadır. Bu sakıncanın giderilebilmesi için, sadece 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamında açılmış olan ve Esnaf ve Sanatkar Siciline kayıtlı işletmelerin başvurabileceği destek programları hazırlanmalıdır.

VERGİ

- Esnaf ve sanatkarlarımızın vergi uygulamalarından kaynaklanan sorunlarının başında yüksek vergi oranları gelmektedir. Son yıllarda, vergilendirme politikasında dolaylı vergilere ağırlık verildiği, doğrudan vergilerin daha az önemsendiği görülmektedir.

Dolaylı vergilerin adil olmayan, az kazananın da çok kazananın da aynı oranda ödediği bir vergi türü olduğu bilinmektedir. AB ve OECD ülkelerinde ortalama %30 civarında olan dolaylı vergilerin toplam vergi gelirlerindeki payı, Türkiye’de son yıllarda %70’lere yükselmiştir.

Yüksek oranlı vergilerin, kayıt dışılığı özendirildiği, vergi öncesi net karın azaltılmasına neden olduğu ve yüksek fiyatlar nedeniyle mal ve hizmetlere olan talebin azalmasına yol açtığı ve böylece sadece dolaylı vergilerin değil, gelir üzerinden alınan vergilerin de azalmasına neden olduğu herkes tarafından bilinmektedir.

Esnaf ve sanatkarlarımızın, ödemekte olduğu çok sayıda vergi ve harçlara sosyal güvenlik primi yükü de ilave edildiğinde, altından kalkamayacak bir dolaylı vergi ve prim yüküne rağmen esnaf ve sanatkarlarımız ayakta kalma mücadelesi vermektedirler.

Dolaylı vergilerin ve sosyal güvenlik primlerinin azaltılması halinde, hem esnaf ve sanatkarlarımızın mali yükü hafifleyecek, hem de vatandaşlarımızın alım gücünün yükselmesiyle beraber ekonomide bir canlanma ortaya çıkacaktır. Sonuçta, dolaylı vergilerin toplam vergiler içindeki payının azalmasına rağmen, gelir üzerinden alınan vergilerin artmasıyla toplam vergi gelirlerinde de bir artış görülecektir.

- 4369 sayılı Kanunla getirilen ve 1999 yılından bu yana uygulanan basit usulde vergilendirme sisteminin devamı, esnaf ve sanatkarlarımız için son derece önemlidir.

Yaklaşık 737 bin esnaf ve sanatkarımız, gelir vergisini bu sistemle ödemektedir. Basit usul uygulaması, esnaf ve sanatkarlarımızın gerçek kazançlarının beyan edildiği, ancak verginin hesaplanmasından beyanına kadar olan sürecin gerçek usule kıyasla daha basit yöntemlerle gerçekleştirildiği bir sistemdir. Bu sistemin gerçek usulden tek farkı, kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek kadar düşük olan esnaf ve sanatkarlarımıza defter tutma yükümlülüğünün getirilmemiş olmasıdır. Beyannameler, son derece cüzi bir ücret karşılığında esnaf ve sanatkarlar odalarında istihdam edilen serbest muhasebeci ve mali müşavirlerce hazırlanmaktadır.

Basit usul uygulaması, vergilendirme ile ilgili ödevlerini yerine getirmeleri açısından esnaf ve sanatkarlarımızın maliyetlerini azaltan oldukça önemli bir uygulamadır ve aynen devam ettirilmesi gerekmektedir.

- Bilindiği gibi, 1 Ocak 2008 tarihinden itibaren uygulanmak üzere, ücretli çalışanlar için asgari geçim indirimi sistemi Gelir Vergisi Kanunumuza getirilmiştir.

Asgari geçim indirimi, çağdaş bir vergilendirme sisteminin vazgeçilmez bir parçasıdır ve tüm gelişmiş ülkelerde uzun yıllardır uygulanmaktadır. Bu sistemin Türkiye’de de uygulanacak olması şüphesiz memnun edici bir gelişmedir. Ancak, asgari geçim indirimi, dünyanın her yerinde, tüm gelir vergisi mükellefleri için uygulanırken ülkemizde sadece ücretli çalışanlar için uygulanacak olması oldukça üzüntü vericidir. Oysa esnaf ve sanatkarlarımız çoğunlukla emeğiyle geçinen, Kanundaki ifadesiyle faaliyeti sermayesinden ziyade emeğine dayanan bir meslek grubudur.

Dolayısıyla, asgari geçim indirimi uygulamasının, başta esnaf ve sanatkarlarımız olmak üzere tüm gelir vergisi mükelleflerini kapsamaya, çağdaş bir vergilendirme sisteminin gereğidir.

- Girişimciliği teşvik etmek, işsizliği azaltmak ve üretimi arttırmak amacıyla; ilk defa faaliyete başlayan esnaf ve sanatkarların 3 kişi veya üzeri istihdam sağlaması şartıyla, 5 yıl süre ile gelir vergisinden muaf tutulması için yasal düzenleme getirilmelidir.
- Denizlerimizde yolcu ve yük taşımacılığı faaliyetiyle uğraşan esnaf ve sanatkarlarımız bulunmaktadır. İlgili mevzuata göre, denizlerde yük ve yolcu taşımacılığı faaliyetinde bulunanlardan, deniz ticaret odasına kayıt olanlar ÖTV’siz akaryakıt alabilirlerken, esnaf ve sanatkarlar odasına kaydolmayanlar bu imkandan yararlanamamaktadırlar. Bu uygulama, maalesef taciri esnafa karşı koruyan bir uygulamadır.

Ucuz akaryakıt alabilmek için deniz ticaret odalarına kayıt yaptırmak zorunda kalan esnaf ve sanatkarlarımız, işlerinin gelişimi için ihtiyaçları olan krediyi, esnaf ve sanatkarlar kredi kefalet kooperatifleri aracılığıyla alamamaktadırlar. Bu durum, onları kredi kullanımıyla, ÖTV’siz akaryakıt alımı arasında bir tercih yapmaya zorlamaktadır. Oysa kanunlarımız, öncelikle zenginden ziyade fakiri desteklemeli ve teşvik etmelidir. Bu nedenle, ilgili mevzuat, esnaf ve sanatkarlar odalarına kayıtlı olanları da kapsayacak şekilde değiştirilmelidir.

- Dünyada en yüksek akaryakıt fiyatı Türkiye’dedir. Bunun en büyük nedeni de dünyada akaryakıttan en yüksek verginin Türkiye’de alınıyor olmasıdır. Bu nedenle, hava ve deniz taşımacılığı faaliyetinde bulunanlara ÖTV’siz akaryakıt temin edilmesi imkanı sağlanmıştır. Oysa ulaşım alanında bir başka rekabet de kara taşımacılığında yaşanmaktadır. Özellikle şehir içi ulaşımın vazgeçilmez bir parçası olan taksici esnafımızın en büyük maliyeti şüphesiz akaryakıttır. Birkaç büyük şehrimizin dışında kalan yerlerde taksicilik faaliyeti, maliyeti yüksek, ancak talebi de düşük bir meslek kolu haline gelmiştir. Bu nedenle taksici esnafımıza da tıpkı deniz ve hava ulaşımında olduğu gibi ÖTV’siz akaryakıt temin etme imkanı tanınmalıdır.
- Taksici esnafımızın bir başka sorunu da can güvenliğidir. Son yıllarda taksici esnafımıza yönelik saldırı, gasp ve cinayetlerde çok ciddi bir artış görülmektedir. Özellikle gece nöbetlerinde taksici esnafımız büyük bir tehlike altında hizmetlerine devam etmektedirler. Bu sorunun çözümü İngiltere’de olduğu gibi kurşun geçirmez camlı, koruma kabinli taksilerin hizmete girmesiyle mümkün olabilecektir. Ancak ne var ki söz konusu taksilerin üretim maliyetleri son derece yüksektir. Bu maliyetlere yüksek oranda ÖTV ve KDV eklendiğinde esnafımızın

bu taksileri satın alma olanağı kalmamaktadır. Nitekim, prototipini üreten otomotiv üreticileri, yapmış oldukları araştırmalar neticesinde, talebin yetersiz kalacağını görmüşler ve seri üretime geçmemişlerdir.

Bu nedenle, gerek taksici esnafımızın can güvenliğini sağlamak, gerekse vatandaşlarımızın ve yabancı turistlerin daha rahat ve konforlu ulaşımını temin etmek amacıyla taksici esnafımıza bir kereye mahsus olmak üzere KDV ve ÖTV muafiyeti getirilmelidir.

MEVZUAT

▪ **5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu**

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun uygulanmasında pek çok sorunla karşılaşmaktadır. Çalışkanlıkları ve dürüstlükleriyle her zaman toplumumuzun temel taşları olarak kabul edilen, esnaf ve sanatkarlarımızın Anayasa ile sağlanan teminatlarını pekiştirmek ve günümüz dünyasının değişen şartları ve baş döndürücü gelişmeleri paralelinde örgütlenmelerini, gelişmelerini ve temsil edilmelerini temin etmek maksadıyla ve Kanunun eksik, aksayan yönlerinin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

5362 sayılı Kanun kapsamında teşkilat yapısını güçlendirecek ve uygulamadan kaynaklanan sorunları çözecek gerekli yasal değişiklikler yapılmalıdır.

▪ **Esnaf ve Sanatkar Tanımı**

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununda esnaf ve sanatkar tanımı yapılmaktadır. Ancak bu tanım günümüz ekonomik gelişmeleri ile uyumlu değildir, esnafı dar bir alana hapsetmektedir. Günümüzün serbest ticaret ortamında esnafın gelişmesine engel olmaktadır, dolayısıyla ihtiyacı karşılamamaktadır.

Esnaf ve sanatkar ile tacir ve sanayici ayrımı ciro esasına dayandırılmakta, sınırları tam çizilmemiş ve net olmayan bu uygulama nedeniyle benzer örgüt yapısına sahip meslek kuruluşları olan TESK ve TOBB arasında üye kaydı açısından sorunlar yaşanmaktadır. Bunun yanında özü itibarıyla esnaf ve sanatkar olan kişiler, TOBB'a bağlı odalara kayıt olarak tacir ve sanayici sıfatını almaktadır.

Esnaf ve sanatkar ile tacir ve sanayici ayrımı daha kesin çizgilerle yapılmalı, esnaf esnaf odasına, tüccar ticaret odasına kayıt olmalıdır. Bu yapıldığında TESK ve TOBB gibi mesleki örgütlenmelerin çalışma alanları ve konuları daha belirgin hale geleceğinden bu kurumların önemi ve yaptığı çalışmaların verimi ve kalitesi de artmış olacaktır.

▪ **Fiyat Tarifelerinin Tespiti**

5362 sayılı Kanunun "Fiyat tarifelerinin tespit şekli" başlıklı 62'nci maddesinin 1'inci fıkrasında esnaf ve sanatkarlarca üretilen mal ve hizmetlerin fiyat tarifelerinin bağlı buldukları odalarca hazırlanacağı hükme bağlanmıştır. Buna göre; şoförler ve otomobilciler odalarına kayıtlı esnaf ve sanatkarların ücret tarifelerinin de, kayıtlı buldukları odalarca hazırlanması gerektiği halde uygulamada 13/07/2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5393 sayılı Belediye Kanununun 15'inci maddesinin (p) bendinde; "Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergahlarını belirlemek...." belediyenin görev ve yetkileri arasında düzenlendiğinden, birçok yerde belediyeler tarafından sonraki tarihli kanun olan Belediye Kanununun uygulanması gerektiği belirtilerek, esnaf ve sanatkarlar odalarının ücret tarifesi verme yetkisi ellerinden alınmaya çalışılmaktadır.

Ancak 5393 sayılı Kanunun 84'üncü maddesinde; "Bu kanunla, belediyenin sorumlu ve yetkili kılındığı görev ve hizmetlerle sınırlı olarak; 24.4.1930 tarihli ve 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu, 4.7.1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu, 10. 6. 1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, 12.9.1960 tarihli ve 80 sayılı 1580 sayılı Belediye Kanununu 15. maddesinin 58'inci Bendine Tevfikan Belediyelerce Kurulan Toptancı Hal'lerinin Sureti İdaresi Hakkında Kanun, 2.7.1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu, 14.6.1989 tarihli ve 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun, 27.5.2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu, 1.5.2003 tarihli ve 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 14.7.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda, bu Kanun hükümlerine aykırılık bulunması durumunda bu kanun hükümleri uygulanır." şeklindeki düzenleme ile uygulanmayacak hükümler belirlenmiş olup, bu hükümler içerisinde 5362 sayılı Yasa hükümleri sayılmamıştır.

Kaldı ki; aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde özel kanun hükümlerinin öncelikle uygulanacağı genel bir hukuk prensibi olup, 5393 sayılı Belediye Kanununa göre özel kanun niteliğinde olan 5362 sayılı Kanunun yukarıda yer verilen 62'nci maddesi gereğince, esnaf ve sanatkarlar odalarına kayıtlı üyelerin ücret tarifelerinin kayıtlı buldukları odalarca verilmesi gerekmektedir.

507 sayılı Kanunun 9'uncu ek maddesinde uygulamada yetki sorunlarının yaşanmamasını teminen yoruma yer bırakılmaksızın "1580 sayılı Belediyeler Kanununun 15'inci maddesinin 3'üncü bendinde yer alan ücret tarifelerinin tanzim ve tasdikine ilişkin hüküm ile 43'üncü bendinde yer alan ilgili hüküm, yine 1580 sayılı Belediyeler Kanununun 83'üncü maddesinin 7'nci bendi hükmü, 3030 sayılı Kanunun toplu taşıma araçlarının bilet tarifelerinin yapılmasıyla ilgili 7'nci maddesinin 6'ncı fıkrası hükmü, 15 Mart 1321 tarih ve 1414 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İl Özel İdaresi Kanununun 144'üncü maddesinin 14'üncü bendi hükümleri, 507 sayılı Kanuna tabi Esnaf ve Sanatkarlar için uygulanmaz." şeklindeki düzenlemeye yer verilmişti. 5362 sayılı Kanunda böyle bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak, esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşları üzerinde vesayet yetkisine sahip Sanayi ve Ticaret Bakanlığının esnaf ve sanatkarlar tarafından üretilen mal ve hizmetlerin fiyat tarifelerinin 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 62'nci maddesi hükmü gereğince tespit edilmesi gerektiği yönündeki olumlu görüşüne rağmen sorunlar devam etmektedir. Sorunun çözümü için 5362 sayılı Kanunda düzenleme yapılmalıdır.

▪ **Sicile Kayıt ve Tescil Harçları**

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun "Kayıt ve Tescil Harcı" başlıklı 69'uncu maddesi hükmü gereğince esnaf ve sanatkarların sicile kayıt ve tescil harçlarının tutarı 492 sayılı Harçlar Kanununun Ticaret Sicili Harçları hükümlerine göre hesap edilecek harcın yarısı tutarında olup, alınan bu harcın red ve iadeler düşüldükten sonra kalan tutarının %25'i ilgili birliğe gelir kaydedilmek üzere aktarılmaktadır. Birliğe aktarılan paydan geriye kalan

tutarın 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 180'inci maddesinin (a) bendi gereğince adli yardım bürolarında kullanılmak üzere %3'ü Barolar Birliği'ne, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 23'üncü maddesi (b) bendi gereğince %5'i Büyükşehir Belediyelerine, 2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'un 1'inci maddesi 1'inci fıkrası gereğince %6'sı belediyelere, %1.2'si il özel idarelerine, 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları İle Tutukevleri İşyurtları Kurumunun Kuruluş Ve İdaresine İlişkin Kanun'un 7'nci maddesi (c) bendi gereğince %35'i iş yurtlarına aktarılmak üzere Adalet Bakanlığı'na aktarılmaktadır.

Sicile kayıt ve tescil harçlarının esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşlarına ayrılan payı arttırılmalıdır.

▪ **Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Haksız Rekabeti**

Bazı kamu kurum ve kuruluşları, kendi mensupları ve bunların dışındaki kişilere gıda, konaklama ve benzeri alanlarda hizmet vermektedirler. Devlet ticari hayatın içine girerek ve birçok imkanı kullanarak (ucuz işçilik, arazi, elektrik-su, vergi indirimleri gibi) düşük fiyat uygulamakta ve esnaf ve sanatkarla haksız rekabet ortamı yaratılmaktadır.

Devlet ticaretten el çekmeli, bunu özel kesime bırakmalıdır. Haksız rekabetin önlenmesi açısından kamu kurum ve kuruluşlarına ait kantin, kamp, misafirhane, kuaför, lokal gibi yerlerin kendi çalışanları dışındaki kişilere hizmet vermesi önlenmelidir.

Özellikle belediyelerin Devlet imkanlarını kullanması ve haksız rekabet yaratarak illerde "halk ekmek fabrikaları" kurmaları, fırıncı esnafını büyük sıkıntılarla karşı karşıya getirmektedir. Doğru olan ekmek üretiminin bu işi, iş olarak benimseyenlerce yapılmasıdır. Belediyelerin "halk ekmek fabrikalarının" özelleştirilmesi ve bu özelleştirmede fırıncı esnafının yer almasının, hem ucuz hem de kaliteli ekmek üretimi açısından gerekli olduğu aşikardır. Özelleştirme öncesinde, odalardan birer yetkilinin bu şirketlerde yer alması halinde fırıncı esnafı haksız rekabetten korunma imkanı bulabilecektir.

▪ **Defter Tasdikleri**

17/06/2003 tarihli 25141 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4884 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanunun'da Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'la, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 69'uncu maddesinin 1'inci fıkrası değiştirilmiş ve şirketlerin kuruluş aşamasında ticari defter tasdiklerinin ticaret sicil memurlarınca da yapılmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Eski düzenlemede mevcut olan, tacirlerin defter tasdiklerinde noterlerce sicil tasdiknamesi istenmesine ilişkin uygulama, yapılan bu değişiklikle yürürlükten kaldırılmıştır.

Esnaf ve sanatkarların tuttıkları işletme defteri tasdiklerinde noterler tarafından sicil tasdiknamesi istenilmesi hususunda söz konusu kanun değişikliği yapılmadan önce ortaya çıkan bazı problemler nedeniyle, Konfederasyonumuzca Danıştay 8'inci Dairesinde Esas : 2002/374 sayılı dosyası ile açılan davada Karar : 2003/843 sayılı ilam ile esnaf ve sanatkarların defter tasdiklerinde de, tacirlerde olduğu gibi, sicil tasdiknamesi istenilmesinin uygulamada birliğin sağlanması açısından gerekli olduğuna hükmedilmiştir.

Türk Ticaret Kanununun 69'uncu maddesinde söz konusu değişiklik yapılmadan önce, tacirlerin defter tasdiklerinde noterler tarafından sicil tasdiknamesi istenmesine ilişkin düzenleme, esnaf ve sanatkarlarımız açısından da sözü edilen Danıştay Kararı gereğince uygulanmaktaydı.

Vergi Usul Kanununun 172'nci maddesi gereğince; ticari ve meslekî faaliyetlerinin hacmine göre işletme defteri tutmakla mükellef bulunan esnaf ve sanatkarlarımızın, defterlerini her yıl notere tasdik ettirmeleri gerekli bulunmaktadır.

Noterler tarafından esnaf ve sanatkarlardan defter tasdiklerinde sicil tasdiknamesi istenilmemesi, kimi esnaf ve sanatkarların kayıt dışı faaliyette bulunmasının önünü açmış ve üçüncü kişiler açısından da esnaf ve sanatkar siciline olan güveni ortadan kaldırmıştır.

Bu nedenle, Türk Ticaret Kanununda veya 5362 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak "Esnaf ve sanatkarların işletme hesabı esasına göre tutacakları işletme defterleri açılış ve kapanışlarında noter tarafından onaylanır. Esnaf ve sanatkar işletmelerinin kuruluşunda açılış onayları 5362 sayılı Kanunun 67'nci maddesinde düzenlenen, Esnaf ve Sanatkar Sicil Müdürlüğü tarafından da yapılabilir. Bu onayın noter tarafından yapıldığı durumlarda noter, Esnaf ve Sanatkar Sicil Müdürlüğünden getirilecek Sicil Tasdiknamesini aramak zorundadır." şeklinde ilave yapılması ile hem ülkemizin bir numaralı sorunu olan kayıt dışı faaliyette bulunmanın önemli ölçüde önüne geçilmiş olunacaktır hem de tacir ve esnaf-sanatkar açısından kanun önünde eşitlik sağlanmış olacaktır.

▪ **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu**

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 03/03/2004 tarihli değişik 41'nci maddesine göre; Müzik Birliklerince girişi ücretli veya ücretsiz umuma açık mahallerde eser, icra, fonogram, yapım ve yayınların kullanım ve/veya iletiminden kaynaklanan ve müzik birliklerince hazırlanan tarifelerde yer alan bedellerin çok yüksek olması nedeniyle esnaf ve sanatkarlarımızın hak ve menfaatleri zarara uğratıldığından, söz konusu maddenin değiştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmalıdır.

▪ **Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun**

19 Ocak 2008 tarihli ve 26761 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"da yer alan, "Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde", tütün tüketilmeyeceğine ilişkin düzenlemenin tekrar ele alınarak, esnaf ve sanatkarların mağdur olmamaları açısından, bu gibi mahallerde tütün ve tütün mamullerinin içilebilmesi için ayrı bir yer tahsis edilerek uygulanması sağlanmalıdır.

Sigara yasağı bugünkü katı haliyle AB standartlarına uygun değildir. Bu uygulamadan başta lokanta, kahve işletmeleri olmak üzere pek çok meslek dalı zarar görmekte, kış aylarıyla birlikte bu zararın boyutlarının giderek artacağından ve işsizler ordusuna yeni kitlesel katılmalar olacağından endişe edilmektedir.

Yapılması gereken, sigara yasağını bugünkü katı uygulamalardan arındırmak ve AB ülkeleri örneklerinde olduğu gibi bu yasağı, sigara içenlerin de sigara içme hak ve özgürlüklerine saygı göstererek çağdaş bir şekle dönüştürmektir.

▪ **Elektrik ile İlgili Fen Adamları**

Elektrik ile ilgili fen adamları, teorik eğitimin yanında, pratik eğitim de alarak, ülkenin elektrik iç tesis işlerinin tamamına yakını üstlenmekle birlikte, yaptıkları tesisatların evrakını imzalayamamaktadırlar. Bu durum, iç tesis işlerinin ehil olmayan kişilerce yapılmasına yol açmaktadır. Bu nedenle, elektrik iç tesisi işlerinin, konu ile ilgili pratik eğitimi alan, elektrik ile ilgili fen adamlarınca yapılması ve imzalanması gerekmektedir. Elektrik mühendisi, elektrik iç tesis yapım işlerinde çalışacaksa mutlaka yanında bu işin eğitimini almış, elektrik ile ilgili fen adamı çalıştırmalıdır. Ayrıca mühendislerce yapılan elektrik projeleri üzerine, bu projenin iç tesis işleri, fen adamlarınca yapılamaz kaşesi basılmaktadır. Yine bazı illerde, elektrik mühendisleri odasınınca ve temsilciliklerince elektrik ile ilgili fen adamlarının yapım konusunda da yetkili olmadıkları şeklinde yazılar yazılmaktadır. Bu durum kayıtsız çalışmayı özendirilmektedir.

Elektrik fen adamları, yaptıkları elektrik iç tesis işlerinin evrakını imzalamalıdır ve Elektrik ile İlgili Fen Adamlarının Yetki, Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik'in tüm maddeleri işler hale getirilmelidir.

▪ **İşyeri Açma Bildirimi**

14/07/2005 tarih ve 2005/9207 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kabul edilen ve 10/08/2005 tarih, 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin "Bildirim" başlıklı 7'nci maddesi 1'inci fıkrasında yer alan "Yetkili idareler tarafından verilen işyeri açma ve çalışma ruhsatlarının örnekleri aylık olarak sigorta il müdürlüğüne ve ilgili ise ticaret siciline gönderilir." şeklindeki hükmünün "ticaret siciline ve/veya esnaf siciline gönderilir." şeklinde değiştirilerek, 5362 sayılı Kanun'da yer alan esnaf ve sanatkar tanımı kapsamına giren işyeri sahiplerinin bağlı buldukları esnaf siciline de bildirim yapılması sağlanmalıdır.

▪ **Yerel Yönetimlerle İlişkiler**

Bilindiği üzere Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediyesi Kanununun hazırlanması sürecinde öngörülen ve bu kanunlarda yer alan temel ilke yerel yönetimlerde sivil toplum kuruluşlarının etkin katılımının sağlanmasıdır. Ancak uygulamada özellikle karar alma süreçlerinde sivil toplum kuruluşlarının katılımı ilkesi gözardı edilmektedir. Oysa; 5362 sayılı Kanunun 1'inci maddesi gereğince üyelerinin mesleki ve teknik ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlerine uygun olarak gelişmelerini ve mesleki eğitimlerini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak, meslek disiplini ve ahlakını korumak amacıyla kurulan esnaf ve sanatkar odalarımızın çalışma bölgesindeki faaliyetlerle ilgili olarak alınacak kararlarda görüşlerinin alınması, bu süreçlere etkin katılımlarının sağlanması, yerel yönetimler ve ticaret hayatı açısından olumlu sonuçlar yaratacaktır. Yerel yönetimler tarafından esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşlarımızın karar alma sürecine aktif olarak katılımlarının sağlanması gerekmektedir.

- **Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği**

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Yönetmeliği ulaştırma sektörü için şoför, minibüscü, servisçi ve nakliyecı esnafının yerine getiremeyeceği kadar ağır şartlar öngörmektedir. Taşımacılık yapabilmek için zorunlu olan yetki belgelerinin ücretleri çok yüksektir.Söz konusu belgeler meslek kuruluşlarımız tarafından verilememektedir. Ayrıca, söz konusu Kanunun ve yönetmeliğin uygulanmasında pek çok problemle karşılaşılmaktadır.Bu problemlerin çözümü için yönetmelikte değişikliğe gidilmelidir.

AB VE DIŞ İLİŞKİLER

- Esnaf ve sanatkarlarımız ile esnaf ve sanatkarlar teşkilatı yönetici ve personelinin yurt dışında işbirlikleri kurmak ve iştigal konuları ile ilgili seminer, konferans ve fuarlara vb. etkinliklere katılmak üzere yapacakları yurt dışı seyahatlerinde, başta AB üyesi ülkeler olmak üzere tüm ülkelerde vize kolaylığı sağlanması amacıyla girişimlerde bulunulmalıdır.
- Esnaf ve sanatkarlarımız tarafından emek yoğun olarak üretilen mallarının dış pazarlarda tanıtılmasına ve pazar bulmalarına katkı sağlayacak fuarlara katılmaları temin edilmeli, mevcut olan özel teşvik sistemleri geliştirilmeli ve bunlara erişim imkanlarının kolaylaştırılması sağlanmalıdır.
- AB Katılım Öncesi Mali İşbirliği Programı veya diğer AB destekli Sivil Toplum Hibe Programları kapsamında uygulanan projelerden esnaf ve sanatkarlarımız ile teşkilatımızın daha fazla ve verimli şekilde faydalanmaları ve projelerin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.
- Proje hedef gruplarının girişimciliğinin desteklenmesi için mikro kredi sistemi kurulmalıdır.
- Avrupa Birliği'ne tam üyelik öncesi, AB müktesebatından kaynaklanan gereklilikler kapsamında esnaf ve sanatkar meslek kolllarının AB'ye uyumunu sağlamak amacıyla, ihtiyaç analizleri yapılarak rekabet edebilirliklerini arttırabilmek için teşvik ve destek sistemleri oluşturulmalıdır.
- Mesleki eğitim konusunda ulusal düzeyde politikaların oluşturulmasının desteklenmesinin ve AB'ye uyum için yürütülen çalışmalara iştirak teşvik edilmelidir.

PERAKENDE SEKTÖRÜNE İLİŞKİN SORUNLAR

Esnaf ve sanatkârlarımızın en önemli sorunlarından biri, perakende sektöründeki haksız ve insafsız rekabet ortamıdır. Perakende sektöründeki kuralsızlıktan beslenen haksız rekabet çok sayıda esnaf ve sanatkar meslek dalını olumsuz etkilemekte, esnaf ve sanatkar işyerlerinin kapanmasına neden olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, sektör için çalışma kurallarının konulmaması, küçük esnafı yok olma sürecine sokmaktadır.

Avrupa ülkelerinde titizlikle kent merkezlerinin dışında tutulan büyük alışveriş merkezleri, ülkemizin hemen tüm illerinde bugün mahalle aralarına kadar girmiştir. Bu durum, esnaf ve sanatkârlarımızın muhatap olduğu haksız rekabetin yanı sıra çağdaş şehircilik anlayışına da aykırıdır.

Sektörde var olan haksız rekabetin önlenmesi için; perakende sektörünün kurallarını koyacak olan yasal düzenleme yapılmalı, sektörde çalışma şartları, yeni işyerlerinin açılmasının kuralları, çalışma süreleri belirlenmelidir.

Bu çerçevede, esnaf ve sanatkarlar açısından büyük önem taşıyan ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanarak Başbakanlığa gönderilen "Alışveriş Merkezleri, Büyük Mağazalar ve Zincir Mağazalar Kanun Tasarısı" bir an önce yürürlüğe konulmalıdır.

DİĞER KONULAR

- 2918 sayılı Karayolları Trafik Yasasıyla, trafik şube ve bürolarında ve motorlu taşıt sürücü kurslarında kullanılan basılı kağıtlar ile araç tescil plakalarının basım ve dağıtım yetkisi Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonuna (TŞOF) verilmiştir. 1964 yılından bu yana 40 yılı aşkın bir süredir TŞOF plaka ve basılı evrak yetkisini kesintisiz, eksiksiz ve yasalara uygun bir şekilde yerine getirmiştir. 1995 yılında Avrupa standartlarına uygun güvenlik unsurlarını taşıyan plaka değişikliği ile birlikte, bu plakaları üretebilecek bir alt yapı oluşturulmuştur. Böylece;
 - Gelişigüzel, standart dışı ve her yerde plaka üretilmesinin önüne geçilmiş,
 - Sahte plaka üretimi engellenmiş,
 - Plakaların TŞOF’un denetiminde İçişleri Bakanlığının ve emniyet güçlerinin kontrol edebileceği şekilde tek elden üretilmesi ve dağıtımı sağlanmış,
 - Sahte plakaların münferit ve organize suçlarda kullanımı bu sayede engellenmiş,
 - Plakaların satış fiyatları 131’inci maddedeki yasal düzenleme doğrultusunda İçişleri ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından TŞOF ile birlikte belirlenmiş ve kontrol altına alınmış,
 - Bu şekilde satışı ve dağıtımı yapılan tescil plakalarından TŞOF’un elde ettiği gelirin yasada yer aldığı şekliyle dağılımı sonucunda Hazine hesabına 1995 Aralık ayından itibaren KDV dahil toplam 46.500.000 USD yaklaşık 70 Trilyon TL para aktarılmıştır.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda değişiklik öngören yasa tasarısında TŞOF’a tanınan bu yetkiden vazgeçilmekte ve plakaların özel kişi ve kuruluşlarca her yerde bastırılıp dağıtılmasına ortam yaratılmaktadır.

Böylesi bir düzenleme; 1995 yılı öncesinde olduğu gibi, plakaların her yerde, her köşe başında, kontrolsüz ve standart dışı üretilip dağıtılmasına yol açacaktır. Bir aracın en önemli “Tanınma” işareti ve araçları birbirinden ayıran en önemli “Belirleyici Unsur”u olan tescil plakalarının bu şekilde üretimi ve dağıtımı sonrası büyük kaos yaşanacak, mühürsüz, kim tarafından üretilip satıldığı belli olmayan binlerce araç plakası piyasaya sürülecek, bunların emniyet birimlerince denetimi de mümkün olmayacaktır. Ekonomik ve sosyal boyutu tahmin edilenden de büyük olumsuz sonuçlar doğuracak bu yasal değişikliklerden, yukarıda belirtilen nedenlerle vazgeçilmesi son derece önemlidir.

Yine, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun Ek 2 nci maddesinde, araçların tescil belgelerinde gösterilen amacın dışında kullanılmasının yasaklandığı ve uymayanlar hakkında uygulanacak cezai müeyyideler belirlendiği halde, denetimlerin yetersiz kalması nedeniyle, korsan taşımacılık yurt genelinde yaygın hale gelmiş ve nakliyeciler esnafın mağduriyetine yol açmıştır. Bu konudaki denetimlerin sıklaştırılarak kayıtlı gerçek nakliyeciler esnafının haksız rekabet ile karşı karşıya kalması önlenmelidir.

ESNAF VE SANATKARLARIN İLGİLİ OLDUKLARI KURUMLARDA TEMSİL EDİLMEMESİ

1- T. Halk Bankası Yönetim Kurulu Üyeliği:

Ülkemizde esnaf- sanatkar ve KOBİ'lere en büyük kredi desteğini sağlayan ve bu görev kendisine kuruluş yasası ile verilen en önemli kuruluş Türkiye Halk Bankasıdır. Türkiye Halk Bankası 1938 yılından itibaren esnaf-sanatkar ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin kredi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla bir ihtisas bankası anlayışıyla hizmet vermektedir. Bu yönüyle T. Halk Bankası esnaf ve sanatkarların en önemli finans kurumu olma özelliğini taşımaktadır.

Esnaf ve sanatkarın bankası olarak kurulan T. Halk Bankası Yönetim Kurulunda esnaf ve sanatkar kesimi temsil edilmemektedir. Bu temsil eksikliği, esnaf ve sanatkar kesimine kullanılacak kaynakların verimliliğinin sağlanmasına engel olmakta ve aynı zamanda bankanın kuruluş amacına da aykırılık olarak değerlendirilmektedir.

Esnaf ve sanatkar kesiminin, kendisini finanse etmek üzere kurulan T. Halk Bankasının Yönetim Kurulunda temsili sağlanmalıdır.

2- Sosyal Güvenlik Kurumu Yönetim Kurulu Üyeliği

Esnaf ve sanatkarların sosyal güvenliğini sağlamak amacıyla kurulan ve sosyal güvenlik kuruluşlarının en genci ve kurucuları esnaf ve sanatkarlar olan, Esnaf ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu, kısa adı ile Bağ-Kur, 1971 yılında 1479 sayılı Kanun ile kurulmuştur. Böylece ülkemizde yasal ve zorunlu sosyal güvenliğe en son kavuşanlar esnaf ve sanatkarlar olmuştur. Bağ-Kur, 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumu Kanunu ile, Sosyal Güvenlik Kurumu çatısı altına alınmıştır.

“Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Kurulunun Toplanması, Çalışması, Temsilcilerin Görevlendirilmesi ve Yönetim Kurulunun Seçilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin” 4’üncü maddesine göre, Sosyal Güvenlik Kurumu Genel Kuruluna temsilci gönderecek kuruluşlar ve bu kuruluşların göndereceği temsilci sayıları, genel kurul toplantısının yapıldığı yıldan bir önceki yılın sonu itibarıyla kayıtlı üye sayıları dikkate alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca belirlenmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Yönetim Kurulunda; işçi, işveren, kamu görevlileri ve emeklilerin ayrı ayrı temsil imkanı doğrudan sağlanmakta iken, tarımda çalışanlar ile kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanlar (esnaf ve sanatkarlar) aynı statüde değerlendirilmiş, bu nedenle diğer bağımsız çalışan meslek mensuplarının, dolayısıyla esnaf ve sanatkarlarımızın Kurum Yönetim Kurulunda temsil imkanı kalmamıştır.

Sayısal olarak esnaf ve sanatkarlar ile yanlarında çalışanlar, istihdamda diğer meslek gruplarından daha yüksek bir orana sahip iken, bu kesimin Sosyal Güvenlik Kurumu Yönetim Kurulunda temsil edilmemesi kesimimiz açısından haksızlık olarak değerlendirilmektedir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Yönetim Kurulunda TESK temsilcisinin bulunması için gerekli yasal düzenleme mutlaka yapılmalıdır.

ESNAF VE SANATKARLAR MESLEK KURULUŞLARININ GELİR KAYNAKLARININ ARTTIRILMASI

Esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşları; 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu ile kurulan, görev ve yetki alanları ile sorumlulukları yine bu Kanun ile belirlenen, yöneticileri yargı gözetiminde seçimlerle iş başına gelen meslek kuruluşlarıdır. TESK ve alt teşkilatı olan oda, birlik ve federasyonlara 1.900.000'i aşkın esnaf ve sanatkar üyedir.

Esnaf ve sanatkarlar meslek kuruluşlarının asli görevi; esnaf ve sanatkarları temsil etmek ve gelişme ve ilerlemelerini sağlamaktır. Esnaf ve sanatkarların günümüzün acımasız rekabet ortamında kendilerini yönlendirecek bilgi ve danışmanlık desteğine her zamankinden daha fazla ihtiyacı bulunmaktadır. Bu desteği öncelikle sağlayacak kuruluşlar ise, esnaf ve sanatkarların bağlı olduğu oda, birlik, federasyon ve TESK olmalıdır.

Ancak esnaf ve sanatkarlara gelişme ve ilerlemeleri için yol göstermek, yönlendirmek, eğitim ve danışmanlık desteği sunabilmek fiziki, beşeri ve mali yönlerden belli bir birikime sahip olmayı gerektirmektedir.

TESK ve alt teşkilatı, 1990'lı yıllardan bu yana yaşanan ekonomik krizlerden en fazla esnaf ve sanatkarların etkilenmesinin sonucunda giderek kan kaybetmektedir. Esnaf ve sanatkarlar aidatlarını ödeyememekte, bunun sonucunda tüm esnaf teşkilatının geliri giderek azalmakta, zorunlu giderlerini dahi karşılayamaz duruma düşmektedir.

Esnaf ve sanatkar meslek kuruluşlarının, Kanun ile kendilerine verilen görevleri yerine getirebilmesi için acilen yeni gelir kaynaklarına ihtiyacı bulunmaktadır.

Esnaf ve sanatkarların ödedikleri harçlar ve işlem ücretlerinden esnaf ve sanatkar meslek kuruluşlarına da pay verilmesi hususu değerlendirilmeli ve hali hazırda sicil harçlarından verilen payın arttırılması sağlanmalıdır.